

Dr hab. n. med. Dominik Golicki
Katedra i Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej
Warszawski Uniwersytet Medyczny
ul. Banacha 1b, 02-097 Warszawa
E-mail: dominik.golicki@wum.edu.pl
Tel. (sekretariat): (+48) 022 116 6160
Faks: (+48) 022 116 6202
dominik.golicki@wum.edu.pl

OCENA DOROBKU I OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

DR N. FARM. TOMASZA ZAPRUTKO

W POSTĘPOWANIU O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

Recenzja dotyczy postępowania habilitacyjnego Pana dr n. farm. Tomasza Zaprutko w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki farmaceutyczne na podstawie osiągnięcia naukowego:

„Dostępność do farmakoterapii i usług farmaceutycznych w aspekcie ekonomicznym i społecznym”

Informacje o Habilitancie

Dr n. farm. Tomasz Zaprutko jest absolwentem Wydziału Farmaceutycznego, Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, który ukończył w 2009 roku uzyskując tytuł magistra farmacji. W 2015 roku obronił pracę doktorską i uzyskał tytuł doktora nauk farmaceutycznych na podstawie rozprawy: „Farmakoekonomiczna ocena kosztów terapii osób ze zdiagnozowaną schizofrenią leczonych farmakologicznie oraz w skojarzeniu z terapią nefarmakologiczną” pod kierownictwem prof. dr hab. Elżbiety Nowakowskiej, na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Od 2010 do 2014 roku dr Zaprutko był uczestnikiem stacjonarnych studiów doktoranckich w Katedrze i Zakładzie Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej UMP. Od 2014 do 2016 roku pracował na stanowisku asystenta, a od maja 2016 r. do chwili obecnej na stanowisku adiunkta w Katedrze i Zakładzie Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Ocena istotnej aktywności naukowo-badawczej

Na dotychczasowy dorobek naukowy dr Tomasza Zaprutko (na dzień składania dokumentów) składa się 88 publikacji, w tym: 64 prace oryginalne (25 w czasopismach z listy JCR), 18 prac poglądowych oraz 6 rozdziałów w podręcznikach krajowych polsko- i anglojęzycznych. Według zestawienia sporządzonego przez Bibliotekę Główną UMP łączna punktacja IF publikacji wynosiła 37,704. Dorobek ten przekłada się proporcjonalnie na punktację KBN/MNiSW.

Znakomita większość dorobku naukowego Kandydata (49 publikacji o łącznym IF 35,509) została uzyskana po doktoracie. W 20 z prac opublikowanych po doktoracie dr Zaprutko był pierwszym lub drugim autorem (IF 23,877), w 13 - korespondującym autorem (IF 19,045).

Według danych Biblioteki UMP jego prace cytowano 70 razy (43 razy bez autocytowań), a indeks Hirscha wynosił 5. Dorobek naukowy dr Zaprutko uzupełnia 67 zagranicznych i krajowych doniesień zjazdowych.

W twórczości naukowej habilitanta można wyróżnić trzy główne wątki badawcze. Dwa pierwsze związane są z aspektami farmakoekonomicznymi leczenia chorób psychiatrycznych. W okresie przed doktoratem, Kandydat skupił się przede wszystkim na kompleksowej ocenie kosztów schizofrenii – zaczynając od kosztów niewymiernych (czyli wpływu na jakość życia – wątek stanowiący temat pracy magisterskiej), poprzez trzy publikacje dot. kosztów leczenia szpitalnego, publikację dot. kosztów terapii lekowej, a kończąc na ocenie kosztów choroby (ang. „burden of disease”). Serię uzupełniają publikacje poświęcone schematom leczenia stosowanym w schizofrenii, organizacji opieki psychiatrycznej oraz aspektom pracy zawodowej chorych, co może się stać punktem wyjścia do kalkulacji kosztów pośrednich. Zauważyć należy dążenie do uniwersalizacji wniosków płynących z badań poprzez porównanie z realiami systemów zdrowotnych państw sąsiadujących z Polską – Ukrainy (4 publikacje) oraz Niemiec (3 publikacje).

W okresie po doktoracie, Habilitant skupił się na ocenie kosztów innej, często występującej choroby psychiatrycznej – depresji. Prace porównujące realia terapii w Polsce, Niemczech oraz na Ukrainie poświęcone były kosztom leczenia szpitalnego, z wyróżnieniem składowych kosztów terapii lekowych oraz nielekowych.

Trzeci wątek naukowy, rozwijany systematycznie przez Kandydata od początku pracy w Katedrze, który finalnie stał się podstawą ocenianego osiągnięcia naukowego, dotyczył szeroko rozumianych aspektów dostępności do terapii. Poszczególne publikacje (poza włączonymi w

oceniany cykl) poświęcone były: zagadnieniom importu docelowego, efektom wejścia w życie ustawy refundacyjnej, wprowadzeniu dodatkowej opłaty za świadczenia medyczne, czy konsekwencjom eksportu równoległego leków.

Poza wyżej wymienionymi, Habilitant uczestniczył aktywnie w innych wątkach badawczych rozwijanych w Katedrze i Zakładzie Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej UMP.

Ogólnie, dorobek publikacyjny Kandydata można określić jako ukierunkowany, wewnętrznie spójny i kompleksowy. Wszystkie te cechy pozytywnie rokują w kontekście potencjalnego dalszego rozwoju jako samodzielnego pracownika naukowego.

Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego

Od ukończenia studiów dr Zaprutko związany jest z Katedrą i Zakładem Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej UMP co z zasady wiąże się z obowiązkiem pracy dydaktycznej na rzecz Uczelni. Zgodnie z tym obowiązkiem Kandydat prowadzi seminaria, ćwiczenia i wykłady dla studentów na kierunkach: Farmacja, Biotechnologia medyczna, Dietetyka, Fizjoterapia, Pielęgniarstwo. Prowadzi również zajęcia seminaryjne i ćwiczenia dla studentów angielskojęzycznych kierunków: Farmacja, Medycyna i Stomatologia.

Habilitant jest współtwórcą koncepcji 4 kursów fakultatywnych na kierunku Farmacja. Od 2020 roku pełni funkcję członka Rady Programowej kierunku Farmacja. Prowadzi zajęcia na kursach specjalizacyjnych dla lekarzy oraz farmaceutów.

Przed uzyskaniem stopnia doktora, habilitant był opiekunem 4 prac magisterskich i 1 licencjackiej. Po uzyskaniu stopnia doktora, był promotorem 5 prac magisterskich i 1 licencjackiej oraz pełnił funkcję promotora pomocniczego 1 rozprawy doktorskiej.

Od 2015 roku dr Zaprutko prowadzi studenckie koło naukowe. Jest regularnym wykładowcą na zaproszenie na konferencjach studenckich i spotkaniach Klubu Seniora. Redaguje artykuły do czasopisma okręgowej izby aptekarskiej.

Zakres działalności dydaktycznej oraz popularyzatorskiej kandydata należy ocenić pozytywnie.

Ocena dorobku organizacyjnego

Od 2013 roku dr Zaprutko pracuje jako członek Komitetu Organizacyjnego dorocznej Ogólnopolskiej Konferencji „Farmakoekonomika szansą na zbilansowanie wydatków systemu ochrony zdrowotnej w Polsce” organizowanej przez Katedrę i Zakład Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Zajmuje się pozyskiwaniem patronatów medialnych, sponsorów, technicznymi aspektami organizacji konferencji oraz moderowaniem sesji anglojęzycznych.

Habilitant współorganizował liczne pobyty naukowe badaczy oraz studentów zagranicznych – z Ukrainy, Mołdawii, Niemiec oraz Holandii.

Od 2016 roku jest członkiem Polskiego Towarzystwa Farmakoekonomicznego. W ramach swojej działalności w Polskim Towarzystwie Farmaceutycznym, od 2015 roku pełni funkcję sekretarza Ogólnopolskiej Sekcji Farmakoekonomiki PTF.

Dr Zaprutko aktywnie współuczestniczy w integracji środowiska farmaceutów, współtworząc od 2013 roku piłkarską reprezentację Wielkopolskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej. Organizuje akcje charytatywne pod patronatem Izby.

W latach 2013 - 2018, Kandydat kierował 6 projektami uczelnianymi oraz 1 grantem badawczym ufundowanym przez przedsiębiorstwo komercyjne.

Analogicznie do dorobku dydaktycznego, dorobek organizacyjny Habilitanta również zasługuje na pozytywną ocenę.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe mające stanowić podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego dr Tomasz Zaprutko przedstawił zbiór publikacji pod wspólnym tytułem „Dostępność do farmakoterapii i usług farmaceutycznych w aspekcie ekonomicznym i społecznym”. Na ten cykl składa się 6 prac oryginalnych opublikowanych w języku angielskim w czasopismach *PLoS ONE*, *Health Policy* (2 prace), *Journal of Cardiovascular Pharmacology and Therapeutics*, *Acta Poloniae Pharmaceutica - Drug Research* (2 prace). Łączna punktacja Impact Factor tych publikacji wynosi 10,424, a punktacja MNiSW - 345.

Rola Habilitanta jako wiodącego badacza i autora wymienionych prac nie podlega wątpliwości. Dr Zaprutko we wszystkich pracach jest pierwszym autorem, jak również pełni funkcję autora korespondencyjnego.

Wszystkie publikacje są powiązane z tematem cyklu i nie mam wątpliwości, że pod względem formalnym zbiór ten spełnia ustawowe kryteria monotematycznego cyklu prac. Cztery z 6 prac zostały opublikowane w dobrych czasopismach z listy JCR, pozostałe 2 również w czasopismach z Impact Factor, ale nieco niższym. Sumaryczny IF cyklu prac jest wysoki.

Jak już wcześniej zazaczyłem, prace składające się na osiągnięcie naukowe dr Zaprutko ukazały się w dobrych czasopismach recenzowanych. Publikacje w takich czasopismach poddawane są surowej selekcji i ocenie, co zwalnia mnie z obowiązku szczegółowego recenzowania ich treści, w tym założeń metodycznych czy wiarygodności wyników.

Podsumowując w dużym skrócie wyniki badań Habilitanta:

- W pracy H1, Habilitant wykazał znaczące różnice w cenach leków pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej i niedostosowanie cen leków do możliwości ekonomicznych mieszkańców danego kraju. Kandydat wykorzystał tu m.in. metodę szacowania nierówności w dostępie do zdrowia opartą na współczynniku Giniego.
- W pracy H2, Habilitant potwierdził na przykładzie analizy cen i dostępności do szczepionek w Wielkopolsce, że różnice w cenach leków mogą mieć również charakter lokalny prowadząc do zaburzeń dostępności do farmakoterapii w aspekcie ekonomicznym i społecznym.
- W publikacji H3, Kandydat potwierdził, że braki leków na polskim rynku farmaceutycznym są związane z istnieniem handlu równoległego pomiędzy państwami UE oraz rozwojem nielegalnych praktyk jak „odwrócony łańcuch dystrybucji” oraz wskazał na potrzebę wprowadzania dalszych zmian legislacyjnych ukierunkowanych na uszczelnienie krajowych rynków leków.
- W pracy H4, Habilitant wskazał na negatywny stosunek farmaceutów do rozwijającego się zjawiska reklasyfikacji leków, czyli zmiany kategorii dostępności z Rx na OTC, udokumentował potrzebę dodatkowego informowania pacjentów o możliwych działaniach niepożądanych i zasadach stosowania leków poddanych reklasyfikacji oraz zaproponował wprowadzenie kategorii leków „wydawany wyłącznie przez farmaceutę”.
- W pracy H5, Kandydat potwierdził ciągle istnienie zjawiska odurzania się niektórymi lekami OTC i wskazał na benzydaminę, jako substancję, która powinna być również uwzględniana w działaniach legislacyjnych redukujących ryzyko odurzania się lekami OTC.
- Wreszcie w pracy H6, Habilitant potwierdził możliwość efektywnego prowadzenia w aptekach nowatorskich badań przesiewowych, na przykład ukierunkowanych na wykrywanie migotania przedsionków. Wskazał, że zwiększenie roli farmaceutów, pełne wykorzystanie ich kompetencji oraz rozwój usług farmaceutycznych mogłyby być działaniami realnie usprawniającym funkcjonowanie krajowej opieki zdrowotnej.

Wyniki uzyskane przez Kandydata należy uznać za ważne, szczególnie w kontekście celnej diagnozy wybranych problemów ekonomicznego i społecznego dostępu do leków oraz zaproponowanych rozwiązań.

Jedyny mankament cyklu prac wynika z faktu, że wszystkie włączone publikacje mają charakter wieloautorski. Liczba autorów waha się w granicach od 6 do 13 i wynosi średnio 8,5. Dobrym uzupełnieniem cyklu byłoby włączenie publikacji o ograniczonej liczbie autorów – od 1 do 3. Powyższa uwaga nie podważa w żaden sposób kluczowej roli Kandydata w powstawaniu prac. Analiza całości dorobku naukowego wskazuje, że dr Zaprutko interesuje się tematyką dostępności społecznej i ekonomicznej leków od co najmniej 2012 roku i pełni funkcję nieformalnego lidera tego wątku naukowego w kontekście całości badań prowadzonych w Katedrze i Zakładzie Farmakoekonomiki i Farmacji Społecznej UMP.

Ewentualną uwagę językową można zgłosić w kontekście odmiany przez przypadki nazw handlowych szczepionek (str. 14 Autoreferatu), ale komentarz ten odnosi się do opisu osiągnięcia naukowego w obrębie Autoreferatu, a nie osiągnięcia naukowego samego w sobie, które stanowi cykl prac opublikowanych w czasopismach recenzowanych.

Podsumowując, cykl prac stanowiący osiągnięcie naukowe dr Tomasza Zaprutko jest oryginalnym i rzetelnym dziełem o sporej wartości merytorycznej. Świadczy on, że Habilitant posiadał odpowiedni warsztat badawczy, a jego postrzeganie problematyki farmacji społecznej i farmakoekonomiki jest głębokie i kompleksowe.

Wnioski końcowe

Podsumowując uważam, że całokształt dorobku naukowego dr Tomasza Zaprutko jest dobry, a cykl prac składających się na osiągnięcie naukowe stanowi oryginalny wkład w rozwój farmacji społecznej w Polsce. Dorobek Kandydata i przedstawione osiągnięcie naukowe, zarówno z formalnego punktu widzenia, jak i na podstawie porównawczej oceny parametrycznej, spełniają ustawowe warunki ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Wnioskuje do Komisji Habilitacyjnej o poparcie wniosku dr Tomasza Zaprutko o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych i nauk o zdrowiu, a do Rady Doskonałości Naukowej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, aby mu ten stopień nadał.

Dr hab. n. med. Dominik Golicki

Warszawa, 23 grudnia 2020